

**Generalitat
de Catalunya**

Avanç de planejament plurimunicipal de les Garrigues Altes

Informe de resultats de la sessió

Sessió participativa sobre la regulació i la protecció dels espais oberts.

Bovera 10/10/2023

Barcelona, 13 d'octubre de 2023

participa.gencat.cat

Unitat impulsora del procés participatiu

Subdirecció General d'Actuacions Urbanístiques. Direcció General d'Ordenació del Territori, Urbanisme i Arquitectura, Departament de Territori.

Empresa que redacta l'informe

Arda Gestió i Estudis Ambientals

Contingut

1. Introducció.....	4
1.1. Antecedents i context	4
1.2 Objectius del procés participatiu	4
1.3 Eixos del procés participatiu	4
2. Assistència i participació.....	6
3. Recull d'aportacions.....	8
3.1 Instal·lacions de centrals per la producció d'energia renovable	9
3.2 El model agrícola	11
3.3 Els espais oberts de les Garrigues Altes	13
3.4 El risc d'incendi	15

1. Introducció

El present procés participatiu s'emmarca en la fase d'anàlisi i diagnosi, prèvia a l'elaboració pla d'ordenació urbanística plurimunicipal, que té com a objectiu l'elaboració d'un document que reculli els objectius i criteris urbanístics dels municipis de les Garrigues Altes, tenint en compte les característiques i necessitats del territori tant a nivell socioeconòmic, com paisatgístic i ambiental.

1.1. Antecedents i context

Els municipis de les Garrigues Altes s'enfronten a un important repte demogràfic provocant pel despoblament. L'àmbit territorial de les Garrigues Altes és el sistema urbà de Catalunya on es perd més població de forma sostinguda en el temps, una problemàtica lligada a altres reptes com la dificultat de la població per accedir a un habitatge, la manca de transport públic i la importància de millorar la xarxa viària. Davant d'aquests reptes, des de la Subdirecció General d'Actuacions Urbanístiques del Departament de Territori s'impulsa la redacció d'un avanç de planejament urbanístic plurimunicipal per a tots els municipis del sistema urbà de les Garrigues Altes integrat pels municipis de Bellaguarda, Bovera, la Granadella, Granyena de les Garrigues, Juncosa, el Soleràs i els Torms, incloent el Cogul com a municipi afegit. La finalitat última del pla d'ordenació amb visió supramunicipal és crear les condicions per potenciar l'arrelament de la població. En aquest context, es considera necessari realitzar un procés participatiu en paral·lel a la redacció del document d'objectius i criteris urbanístics per tal de recollir les necessitats i visió del territori.

1.2 Objectius del procés participatiu

L'objectiu del procés participatiu és recollir l'opinió i possibles propostes de la ciutadania pel que fa als objectius i criteris urbanístics a les Garrigues Altes, així com recollir informació i inquietuds sobre l'afectació que el planejament urbanístic pot tenir sobre la qualitat de vida, i contribuir així a identificar i planificar accions urbanístiques que millorin la salut i benestar de la ciutadania.

1.3 Eixos del procés participatiu

La sessió que descriu aquest informe correspon a la **fase deliberativa** del procés participatiu. Aquesta fase s'ha organitzat en quatre eixos de debat:

- ➔ Eix 1: Les necessitats d'habitatge i el model urbà.
- ➔ Eix 2: La regulació i la protecció dels espais oberts.

- Eix 3: El model econòmic-productiu de les Garrigues Altes.
- Eix 4: Les infraestructures i el model territorial.

Per cadascun dels eixos es realitzen dues sessions presencials en diferents municipis de les Garrigues Altes.

Aquest informe correspon a la sessió sobre el segon eix de debat “**La regulació i la protecció dels espais oberts**” realitzada a Bovera el 10 d’octubre de 2023. L’objectiu de la sessió ha estat detectar els processos que afecten la diversitat biològica, la connexió ecològica, l’activitat agrícola, el paisatge i els serveis ecosistèmics i proposar estratègies per protegir i millorar els valors naturals, productius i socials del mosaic agroforestal que caracteritza aquest àmbit territorial.

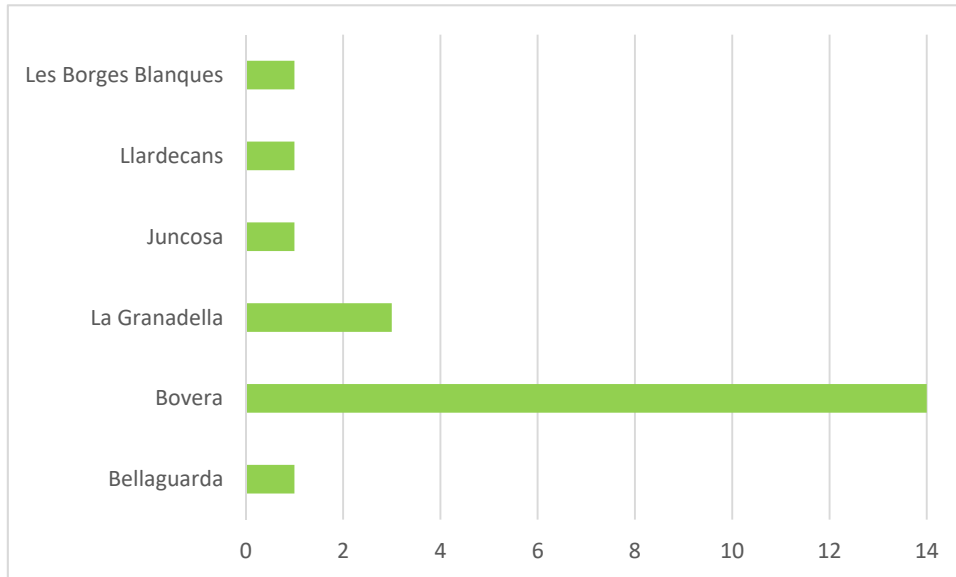
La sessió va comptar amb la benvinguda als assistents per part de l’alcalde del municipi i presentacions per part de Ramon Queralt, de La Llena, per explicar la situació i característiques dels espais oberts a les Garrigues Altes i una presentació d’Anna Martín, d’Arda, per explicar la dinàmica i funcionament de la sessió.

Al llarg de la sessió, les persones assistents van treballar en diferents taules de debat on van respondre i deliberar sobre les qüestions plantejades al voltant de l’eix temàtic.

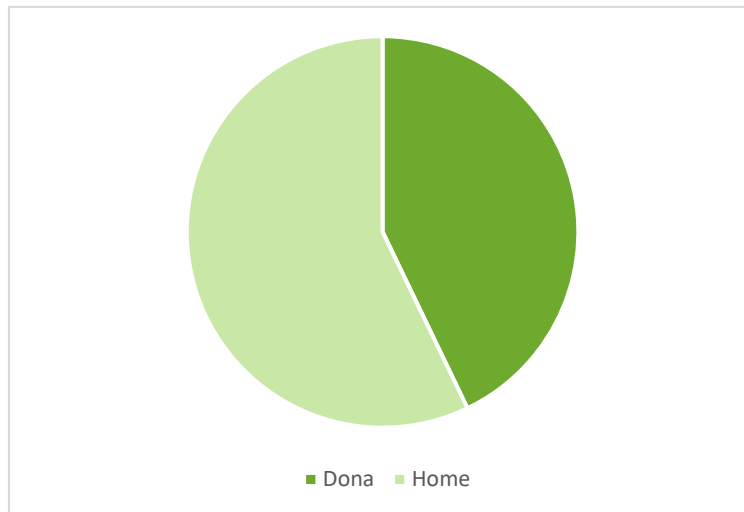
2. Assistència i participació

La sessió ha comptat amb una assistència de 21 persones.

Gràfic 1. Procedència de les persones participant

Gràfic 2. Participants per gènere

Taula 1. Participats segons ocupació*

Situació i sector laboral	Nombre participants (persones)
Jubilat/da o pensionista	6
Aturat/da	1
Treball domèstic no remunerat	1
Indústria	1
Administració pública	4
Agricultura, ramaderia, aqüicultura, explotació forestal	5
Hosteleria	1

*Taula elaborada a partir de la informació donada pels participants que han omplert el qüestionari d'avaluació, tenint en compte que és una pregunta amb opció de multi-resposta.

A la sessió hi assisteix personal tècnic de la Comunitat de Municipis de les Garrigues Altes i de l'Ajuntament de la Granadella i representants de la Comunitat de Regants Garrigues Sud i de dos ajuntaments de l'àmbit: Bovera i Bellaguarda.

3. Recull d'aportacions

Es divideixen els assistents en tres grups i es reparteixen en sengles taules per deliberar i respondre quatre qüestions:

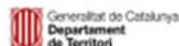
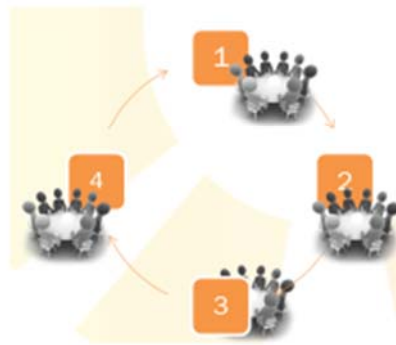
- Instal·lacions de centrals per la producció d'energia renovable
- El model agrícola
- Els espais oberts de les Garrigues Altes
- Risc d'incendis

Cada un dels grups comença a una taula diferent i responent i debatent a una de les qüestions; després de 15 – 25 minuts, el grup es mou de taula, de manera que al final de la sessió tothom ha passat per totes les taules i han tingut l'oportunitat de debatre totes les preguntes. Per optimitzar a dinàmica de la sessió, les preguntes sobre els espais oberts de les Garrigues Altes i el risc d'incendis s'han tractat a la mateixa taula.

Treball en grups

 75 min
(25'/20'/15'/15')

- **Taules de debat rotatives per fer aportacions sobre 4 preguntes**

3.1 Instal·lacions de centrals per la producció d'energia renovable

El debat al voltant d'aquesta qüestió s'estructura a través de demanar als participants que identifiquin quines són les oportunitats i amenaces de les instal·lacions de centrals per a la producció d'energia renovable, quines consideren que són les condicions i ubicacions més adients i quin hauria de ser el destí de l'energia generada.

Identifiqueu les oportunitats i amenaces de les instal·lacions de centrals per a la producció d'energia renovable (eòlica i solar)? Quines condicions i quines ubicacions serien les més adients? Quin hauria de ser el destí d'aquesta energia?

La idea general de consens és que les grans centrals d'energia renovable, tant eòliques com fotovoltaïques, no són una oportunitat pel territori, sinó una font de malestar i conflicte més enllà del seu impacte paisatgístic i sobre sectors específics. Els participants expliquen l'**impacte moral** que ha suposat la implementació d'aquests projectes, gestionats per empreses que no tenen cap relació amb el territori ni fan cap esforç de tenir en compte els seus habitants. Els perceben com projectes amb un gran impacte, que tracten el territori com si estigués buit i que no deixen cap benefici, ja que l'energia s'exporta i els llocs de treball que generen són mínims. Hi veuen també interessos especulatius i alguns participants expliquen que creuen que l'actual interès en comprar terres per a centrals de renovables és degut a la falera de les grans empreses d'aprofitar-se dels ajuts Next Generation de la Unió Europea i que estan provocant una bombolla especulativa.

S'expliquen casos concrets que exemplifiquen aquesta situació:

- a Bovera, "*estem envoltats de molins, però no en tenim cap profit*", ja que malgrat tinguin un impacte en el paisatge, tots queden fora del terme municipal.
- a la Granadella, es posa com a exemple d'especulació el fet que, des que es van instal·lar els parcs eòlics, la gestió ha passat per cinc empreses diferents.
- s'explica que des de la Comunitat de Regants es va proposar a l'empresa que havia posat una central fotovoltaica prop de la zona de bombeig un contracte bilateral per tenir estabilitat en el subministrament d'energia però l'empresa no va mostrar cap interès.
- es parla també de contractes abusius a l'hora de comprar terra per centrals renovables als agricultors, sobretot fa uns anys quan la gent estava menys informada sobre les renovables; un informant explica que està projectat que per una de les seves finques hi passin tres línies d'alta tensió, vinculades a energies renovables ("*pel meu tros n'hi passen tres i no m'han ni avisat*").

Les grans centrals d'energies renovables i altres infraestructures associades, com la línia de molt alta tensió (MAT), es perceben com a grans amenaces, ja que es tem que, malgrat se n'intenti

regular la implantació a nivell local, s'acabaran executant “*per decret llei*” a través de l'expropiació de terres.

Tant l'expropiació com la compra de terres per a centrals d'energia renovable es consideren una **amença pel sector agrícola**, ja que les empreses que gestionen aquestes centrals busquen finques planeres, de fàcil accés, que són les que ja estan ocupades per activitat agrícola i sovint, on els agricultors hi han fet inversions com el regadiu. A més, fa pujar el preu de la terra, limitant-ne l'accés per a agricultors del territori, per a “*gent que viuria d'aquesta terra*”. Els participants denuncien que les condicions que ofereixen aquestes empreses per arrendar les terres no són suficients per compensar el que en trauries si les cultives; parlen de contractes d'arrendament molt llargs, a preus baixos, on és el propietari qui, al final de l'activitat energètica, s'ha de fer càrrec del desmantellament de la instal·lació. Altres participants també posen èmfasi en aquest aspecte, que actualment són els propietaris de la terra arrendada qui s'haurien de fer càrrec del desmantellament i la gestió dels residus generats per la instal·lació.

En aquest sentit, s'expressa que les centrals fotovoltaïques tenen un impacte més gran que les centrals eòliques, que sovint se situen en terres que no tenen un ús agrícola. Pel que fa als parcs eòlics, en destaquen l'impacte pel que fa a contaminació lumínica i ecològic, sobretot per l'amença que suposen per a les aus rapinyaires i migratòries. Alguns participants també parlen de l'impacte en els camins, ja que “*han destrossat camins bonics i n'han fet autopistes*”, un greuge que es fa major amb la percepció que a aquestes empreses se'ls permeten més coses que als habitants del territori. Finalment, algunes de les persones participants expliquen que les obres vinculades a plantes fotovoltaïques tenen impactes sobre infraestructures existents, com les de reg, i de nou es troben que les empreses no se'n fan càrrec i els habitants del territori tenen molt poques eines per fer-hi front.

D'altra banda, les instal·lacions d'energia renovables es consideren una **oportunitat** si es tracta de models de generació d'energia a petita escala, poc concentrats, localitzats i arrelats al territori a través de compensar els seus impactes negatius. Es posa èmfasi en la oportunitat que suposarien projectes al voltant de comunitats energètiques o empreses municipals d'energia, que permetrien generar energia pel territori, fins i tot fer-lo autosuficient, generar ingressos a través de vendre energia sobrera o atreure empreses si se'ls pot oferir facilitats energètiques. També es posa com a exemple de model assumible el cas de cooperatives o comunitats de regants que posen plaques fotovoltaïques a les teulades i petits parcs prop de les instal·lacions per generar energia per l'autoconsum, ja que són projectes que no ocupen gaire hectàrees i no especulen amb l'energia.

Pel que fa a **propostes de regulació**, aquestes fan referència a la localització de les instal·lacions i a l'aplicació de mesures compensatòries:

- Mapejar el territori per identificar les finques i zones a prioritzar per a aquestes instal·lacions. Les persones participants proposen prioritzar zones fredes, finques abandonades, finques amb inclinació i finques orientades al sud que dificulten la

producció agrícola. Per contra, proposen protegir les terres de regadiu, tot i que això genera debat ja que aquesta prohibició o regulació hauria de mantenir la potestat dels propietaris de poder vendre o arrendar les seves finques si així ho volen.

- Limitar l'extensió que poden tenir els parcs fotovoltaics. Es proposa un límit d'entre 4 a 10 hectàrees, com una extensió que s'adequaria a la mida de les finques agrícoles del territori i permetria el manteniment del mosaic.
- Prohibir el moviment de terres per a la instal·lació de parcs fotovoltaics, tot i que és una mesura que genera debat, ja que alguns participants consideren que això no s'hauria d'aplicar a petits propietaris.
- Establir que les empreses promotores, hagin de destinar part de l'energia per al territori. Es parla des de percentatges, d'un 10% a un 20% de l'energia generada, a propostes com que l'empresa hagi d'abastir el municipi i les comunitats de regants.
- Evitar la concentració de parcs, tant eòlics com fotovoltaics, en els municipis i repartir-los més.
- Evitar les rutes migratòries de les aus en les instal·lacions eòliques.
- Establir mesures compensatòries quan s'instal·lin centrals d'energia renovable, com podrien ser la rehabilitació de marges de pedra seca o la conservació de patrimoni arquitectònic.
- Prioritzar la instal·lació de plaques solars en edificis i teulades, com podrien ser les granges.
- El pla urbanístic hauria de reflectir que la classificació dels sòls agrícoles que defineix el PLATER¹ no s'adequa a la realitat agrícola de les Garrigues Altes i redefinir-ho.

Els participants expressen però que moltes d'aquestes mesures van contra dels grans interessos econòmics i veuen difícil que siguin efectives. En aquest sentit, reclamen que si a nivell de territori català es vol convertir les Garrigues Altes en el territori generador d'energia, l'administració doni suport al territori i es dissenyin mesures de compensació.

3.2 El model agrícola

El debat al voltant d'aquesta qüestió s'estructura a través d'interpel·lar als participants sobre el model agrícola que voldrien per a les Garrigues Altes, fent-los reflexionar sobre si transformar el model tradicional o mantenir-lo i sobre la necessitat o no d'establir una regulació per mantenir elements com els marges, o les escorrenties.

¹ Pla Territorial Sectorial d'Energies Renovables a Catalunya

Quin model agrícola volem per les Garrigues Altes? Cal transformar el model tradicional o mantenir-ho? Cal establir una regulació a les transformacions per tal de mantenir els marges de les finques, la topografia, les escorrenties, etc.

A l'inici del treball de la taula es fa la reflexió de que "l'olivicultura està patint una revolució". S'està fent una inversió en noves maneres de fer i "cal pujar-se al carro de la innovació", com quan fa 20 anys la transformació va arribar de la mà del reg de suport i l'aigua va ajudar a augmentar la producció. En la mateixa línia reflexiva es va comentar que el conservadorisme en agricultura no ajudarà a mantenir el territori agrícola perquè la població abandonarà la terra.

De fet, ja s'han abandonat força terres perquè la majoria dels agricultors es jubilen i donen de baixa les terres i aquestes parcel·les queden ermes. Proposen que això es pugui regular de manera que es puguin demanar a la propietat que les possessin en arrendament per cultivar o bé les venguessin.

Les persones participants a la taula són partidàries de buscar l'equilibri entre el model agrícola tradicional i la innovació. A l'intentar aterrar la qüestió, la resposta és "amb el cor voldríem continuar amb el model tradicional però a la pràctica cal canviar cap a un model més còmode i econòmicament rendible".

S'insisteix en l'equilibri entre ambdós models sempre que aquest suposi un rendiment econòmic suficient per als agricultors, "la pagesia ha de poder viure". Posen l'exemple que fa anys amb 20.000 kg s'obtenien ingressos suficients; tot i això s'havien de combinar amb altres rendes familiars, com ara quan en una família la dona treballava en alguna altra professió. En canvi ara necessiten collir 150.000 kg d'olives i això comporta que la només es pugui fer amb maquinària, la qual cosa suposa fer cultiu en línia i amb espai suficient per passar la màquina, "el cultiu en línia ha vingut per quedar-se".

Els propietaris de terra tenen poques hectàrees i han de comprar les contigües si volen arribar a obtenir prou producció. En el supòsit que puguin comprar terres del voltant, caldrà aplanar-les, la qual cosa suposarà el trencament de les espones (marges de pedra seca), o d'algunes d'elles. Diuen també que la concentració parcel·lària s'hagués hagut de fer quan es va implantar el reg de suport.

Tot recercant l'equilibri abans esmentat, i considerant que el viure està en constant canvi, proposen que pugui haver una concentració parcel·lària però amb límits. D'una banda, que les finques quedin en mans dels pagesos del territori i no en mans dels grans tenidors. I d'una altra, que l'explicació de les finques, i per tant l'eliminació de les espones, es faci selectivament tenint en compte el pendent del terreny.

Insisteixen també en què els possibles arrendaments que es facin, ja sigui a través del "banc de terres", ja sigui directament, es facin a la pagesia del territori.

Proposen també un acompanyament més pròxim per part de l'Administració, ja que consideren que la burocràcia cada vegada els ocupa més temps. Tenen la sensació que la normativa proposada pels agents forestals no els ajuda i no se senten recolzats pel Dept. d'Acció Climàtica.

Es constata que hi ha poques dones pageses treballant el camp, en canvi algunes sí que porten la gestió administrativa.

En relació als "masets", proposen recuperar-los, ja sigui per cobrir les boques de reg ja sigui per altres usos. Les persones participants mostren no tenir clars els usos admesos i que és una qüestió a aclarir amb urbanisme.

3.3 Els espais oberts de les Garrigues Altes

El debat al voltant d'aquesta qüestió s'estructura a través de demanar als participants que identifiquen les fortaleses i debilitats dels espais oberts de les Garrigues Altes i quins són els espais que cal mantenir pel seu valor natural, productiu o social.

Identificar les fortaleses i debilitats dels espais oberts de les Garrigues Altes. Identificar els espais que cal mantenir pel seu valor natural, productiu o social.

Les persones participants consideren que **les espones i els "masets"** són una fortalesa a les Garrigues Altes sempre i quan estiguin ben conservats i aquí rau la dificultat. Els masets es mantenen si tenen una utilitat, a mesura que les terres s'abandonen i ja no tenen la utilitat de refugi durant de les tasques del camp, es malmeten perquè mantenir-los representa un cost. Afegeixen dos factors que incrementen aquesta dificultat:

- La revisió cadastral que es va fer, que va representar un augment de la contribució (impostos a pagar) i va fer que alguns propietaris optessin per "deixar-los caure".
- Els costos i la burocràcia que representa si es volen fer obres de millora. Consideren que és excessiu haver de sol·licitar llicències d'obres i redactar projectes per algunes millores que, si el tràmit fos més senzill (o ni hi hagués aquestes obligacions), la propietat aniria fent per mantenir-los.

Dit això, i a instàncies de la dinamitzadora, la taula està d'acord en que ha d'haver una **regulació dels criteris estètics** per a aquest tipus de construccions. S'afegeix que han de ser un tipus de mesures "no costoses".

Respecte a les espones, ara amb el reg no cal un pendent tant baix i algunes es poden eliminar. Es fa la proposta de regular perquè es mantinguin les espones estructurals, definides com aquelles que

tenen 1,5 o més metres d'alçada. També es fa esment a la dificultat de mantenir-los perquè no tothom coneix la tècnica.

Es parla de la finca típica de les Garrigues Altes, aquella finca en mosaic i que compta amb diversos elements vinculats com molí, espones, maset... Un participant posa com exemple la seva pròpia finca on s'han conservat tots aquests elements. Altres argumenten la dificultat de mantenir-ho tenint en compte que això no repercuteix en la valorització dels productes obtinguts: *"el que no pot ser és que tingui el mateix preu un oli que prové d'oliveres antigues que el de l'intensiu"*. Des de la Comunitat de Municipis es posa l'exemple de les Illes Balears on es retribueix el manteniment dels marges.

Les persones participants reflexionen si el turisme pot ser un impuls per a la recuperació dels masets. Un dels grups, amb representació del sector de la dinamització turística, planteja que el territori té molts valors: olivicultura, paisatge mosaic, paisatge sonor (cant dels ocells, només alguna maquinària agrícola de tant en tant), espai de tranquil·litat, etc. Valors que *"omplert"* als propis habitants i que poden ser un reclam turístic en sí mateixos però que s'han d'acompanyar amb la infraestructura necessària. *"L'oleoturisme per si sol no pot ser; necessita una oferta complementària d'allotjament, restauració. "Ja podem fer rutes i miradors que si la gent no pot menjar o dormir només passa i no deixa res al territori"*. S'insisteix en l'acompanyament dels projectes, en què el patrimoni s'ha d'entendre de manera integrada (agrícola, cultural, natural) i en què no n'hi ha prou amb la inversió inicial, per exemple, en senyalitzar una ruta, si després no hi ha una tasca de seguiment i avaluació de les necessitats d'oferta complementària.

S'apunta a les Cartes del Paisatge com a instrument que es podria aplicar a les Garrigues Altes, un compromís establert de forma participativa en què s'acorden uns criteris, tal i com s'ha fet, per exemple, al Priorat.

Respecte als **usos als espais oberts**, un dels grups es manifesta molt partidari de la confluència d'activitats. *"La caça és un complement de l'agricultura; les motos obren camins que després es poden fer servir per accedir al bosc caminant o en bicicleta; rutes que se senyalitzen per voluntaris recuperen camins antics"*. No es veu risc en la convivència d'activitats tan diferents, *"caçadors, motoristes, pagesos, ciclistes conviuen amb respecte"*. Manifesten que el sentit comú marca les normes que les fan compatibles (*"el problema és quan ve la gent de fora i no ho sap"*) i que no s'ha de caure en una regulació excessiva (es fa esment a l'actual protesta dels caçadors per la llei catalana de gosses esportives i de caça).

El **cultiu de l'olivera** s'assenyala com un valor i oportunitat i altres iniciatives com la tòfona que s'està iniciant. L'obrador compartit pot facilitar la sortida i venda directa de productes. Tot i això es remarca la dificultat de tirar endavant, entre d'altres coses, perquè les traves i burocràcia de l'administració ho complica molt tot.

Al fons de tot el debat, s'apunta una sensació de sentir-se "collats" per l'administració, que lluny de veure's recolzats com a territori que vol mantenir la seva idiosincràsia, se senten excessivament fiscalitzats en l'aplicació d'una normativa rígida que afecta a qüestions ja tractades com les obres de manteniment dels elements de les finques, permisos per fer tallades al bosc, burocràcia en la gestió agrícola, etc. etc.

3.4 El risc d'incendi

El debat al voltant d'aquesta qüestió s'estructura a través de demanar als participants que reflexionin sobre com es podria disminuir el risc d'incendis.

Com es podria disminuir el risc d'incendis?

La dinamitzadora esmenta una de les conclusions del debat del dia anterior on s'apuntava a les cremes de restes agrícoles com un dels principals focus d'incendis. El grup actual no hi està d'acord, esmenten que la pràctica de cremar s'ha fet tota la vida i que si se sap fer no és un risc de provocar incendis. Era habitual fins i tot cremar els marges per mantenir-los sense vegetació.

En canvi, les persones participants posen l'èmfasi en la **dificultat de fer tasca preventiva** eliminant vegetació forestal. Reclamen que el pagès hauria de poder mantenir una franja de seguretat al voltant de les seves finques sense haver de demanar permís. Insisteixen en un enfocament massa restrictiu per treure fusta. La dinamitzadora planteja si no es veu necessària una planificació de les tasques forestals, sense negar aquesta necessitat, les persones participants veuen una gran dificultat perquè no hi ha possibilitats d'aprofitament, si es lloga una empresa externa, s'endú el que vol, que solen ser arbres grans i no es fa un aclarida de sotabosc i peus joves que és el que caldria.

S'explica la recent iniciativa de crear l'Associació de Propietaris Forestals (APF) del Segrià Sud i les Garrigues Altes, instrument que ha de permetre canalitzar recursos de l'administració per a planificar la gestió forestal de forma conjunta, redactar un pla de camins, etc. Es veu bé però es manifesta que tot això "va molt lent" i que cal veure quines poden ser les sortides als productes forestals. Un dels participants comparteix la seva iniciativa d'aprofitar els productes d'aclarides de menor qualitat per fer carbó vegetal (*biochar*), un material amb moltes propietats de retenció de contaminants i d'aigua disponible per a les plantes; ha fet proves d'aplicació d'aquest producte en oliverar amb el resultat de disminuir la demanda de reg de suport.

Una altra de les dificultats esmentades per a l'impuls de l'Associació és que la propietat hi vegi l'interès i que no representi una càrrega burocràtica. S'esmenta el cas d'Almatret on ENDESA compta amb 500 hectàrees i li serveixen com a compensació d'emissions de gasos amb efecte d'hivernacle, es proposa que es podria compensar als pagesos per la seva contribució a la fixació d'emissions

mitjançant els conreus llenyosos i altres pràctiques agrícoles i forestals que puguin ser embornals de carboni.

Respecte a la **gestió de la prevenció dels incendis forestals**, es considera que hi ha dos tipus d'actuacions, internes i externes. Les primeres es basen en la realització d'aclarides i estassades i les segones, en la creació de tallafocs. Respecte al primer tipus de mesures, a banda de la dificultat amb els permisos que ja s'ha esmentat abans, es valora que els ramats eren un suport i podrien continuar sent-ho si la ramaderia extensiva fos viable; en el cas de Bovera, les dues explotacions que existeixen són en règim intensiu, es veu molt difícil que es pugui recuperar aquesta activitat perquè no hi ha pastors i és una feina molt "*esclava*"; s'hauria de promocionar molt perquè es recuperés. També els cavalls podrien fer feina en aquest àmbit.

Pel que fa als tallafocs, molts participants consideren que el millor tallafoc són els propis conreus, "*el foc de la Palma d'Ebre es va aturar als camps de Bovera*". La conclusió és que la millor manera de gestionar els incendis forestals és que la gent estigui al territori i s'hi mantingui l'activitat.

participa.gencat.cat

